

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการด้านการศึกษาของแรงงานภาคอุตสาหกรรมในสถานประกอบการขนาดใหญ่ จังหวัดสิงห์บุรี ผู้วิจัยทำการศึกษาความต้องการด้านการศึกษาของแรงงานภาคอุตสาหกรรมใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชีวิตครอบครัวให้ดีขึ้น ด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชุมชนที่ตนเองอาศัย ด้านการศึกษาด้านอาชีพ มาเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัย ซึ่งมีความมุ่งหมายในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความต้องการด้านการศึกษาของแรงงานภาคอุตสาหกรรม ในสถานประกอบการขนาดใหญ่ จังหวัดสิงห์บุรี ในด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อปรับปรุงชีวิตครอบครัวให้ดีขึ้น การศึกษาเพื่อปรับปรุงชุมชนที่ตนเองอาศัย และการศึกษาด้านอาชีพ
2. เพื่อเปรียบเทียบ ความต้องการด้านการศึกษาของแรงงานภาคอุตสาหกรรม ในสถานประกอบการขนาดใหญ่ จังหวัดสิงห์บุรี จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และรายได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาจากประชากรคือแรงงานภาคอุตสาหกรรมในสถานประกอบการขนาดใหญ่ จำนวน 5,096 คน ใช้สูตรคำนวณจากตารางสำเร็จรูปของศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิทยานนท์, และดิเรก ศรีสุข. (2540, หน้า 125) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 371 คน โดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามตรวจสอบรายการ (check list) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อสอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการด้านการศึกษาของแรงงานภาคอุตสาหกรรมในสถานประกอบการขนาดใหญ่ จังหวัดสิงห์บุรี ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชีวิตครอบครัวให้ดีขึ้น 3) ด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชุมชนที่ตนเองอาศัย 4) ด้านการศึกษาด้านอาชีพ

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือแรงงานภาคอุตสาหกรรมในสถานประกอบการขนาดใหญ่ พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 40.70 มีอายุอยู่ระหว่าง 20-30 ปี ระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 19.40 มีตำแหน่งเป็นพนักงานทั่วไปร้อยละ 38.80 และมีรายได้อยู่ระหว่าง 5,000 – 8,000 บาท ร้อยละ 37.5

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการด้านการศึกษาของแรงงานภาคอุตสาหกรรมในสถานประกอบการขนาดใหญ่ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน แรงงานภาคอุตสาหกรรมมีความต้องการด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชีวิตครอบครัวให้ดีขึ้นในระดับมาก ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชุมชนที่ตนเองอยู่อาศัย ด้านการศึกษาด้านอาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจำแนกเป็นรายด้านดังนี้

2.1 ในด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าความต้องการด้านการศึกษาของแรงงานภาคอุตสาหกรรมในสถานประกอบการขนาดใหญ่ จังหวัดสิงห์บุรีในด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 ลำดับแรกเรียงตามลำดับได้แก่ การพูด ฟัง อ่าน เขียนภาษาไทย เพื่อใช้ติดต่อสื่อสาร การพูด ฟัง อ่าน เขียนภาษาอังกฤษ เพื่อใช้ติดต่อสื่อสาร และเรียนหลักสูตรสามัญเทียบเท่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.2 ในด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชีวิตครอบครัวให้ดีขึ้น พบว่าความต้องการด้านการศึกษาของแรงงานภาคอุตสาหกรรมในสถานประกอบการขนาดใหญ่ จังหวัดสิงห์บุรีในด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชีวิตครอบครัวให้ดีขึ้น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 ลำดับแรกเรียงตามลำดับได้แก่ วิธีป้องกันตนเองให้ห่างจากโรคร้าย (โรคเอดส์, เอชไอวี) และโรคติดต่อ (ไข้หวัดนก ฯลฯ) วิธีป้องกันอันตราย ที่มักเกิดขึ้นในขณะที่ปฏิบัติงาน เช่น อันตรายที่เกิดจากเครื่องจักรกดทับมือ และการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม เช่น ยาเสพติด การพนัน ลักขโมย การขาดโอกาสทางการศึกษา เทคนิคการสร้างความรักสามัคคีภายในหน่วยงาน ที่ทำงาน

2.3 ในด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชุมชนที่ตนเองอาศัย พบว่าความต้องการด้านการศึกษาของแรงงานภาคอุตสาหกรรมในสถานประกอบการขนาดใหญ่ จังหวัดสิงห์บุรีในด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชุมชนที่ตนเองอาศัยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 ลำดับแรกเรียงตามลำดับได้แก่ เรียนรู้ภัยอันตรายอันเกิดจากการทำลายสิ่งแวดล้อม ความสำคัญและวิธีปฏิบัติในการรักษาสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในการรักษาและสืบสานประเพณีวัฒนธรรม

2.4 ในด้านการศึกษาด้านอาชีพ พบว่าความต้องการด้านการศึกษาของแรงงานภาคอุตสาหกรรมในสถานประกอบการขนาดใหญ่ จังหวัดสิงห์บุรีในด้านการศึกษาด้านอาชีพ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 ลำดับแรกเรียงตามลำดับได้แก่ การ

สร้างทักษะและความชำนาญให้กับงานที่ทำ เรียนรู้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในสำนักงานเช่น การพิมพ์รายงาน การคำนวณตัวเลขทางบัญชีโดยใช้คอมพิวเตอร์ การนำเสนอผลงานต่างๆ โดยคอมพิวเตอร์ และวิธีดูแลและจัดเก็บรักษาอุปกรณ์หลังเลิกใช้งาน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความต้องการด้านการศึกษาระหว่างแรงงานภาคอุตสาหกรรมในสถานประกอบการขนาดใหญ่ จังหวัดสิงห์บุรี ในภาพรวม จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน รายได้ สรุปได้ดังนี้

3.1 อายุ พบว่า แรงงานภาคอุตสาหกรรมในสถานประกอบการขนาดใหญ่ จังหวัดสิงห์บุรี ที่มีอายุต่างกันมีความต้องการด้านการศึกษาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชีวิตครอบครัวให้ดีขึ้นไม่แตกต่างกัน ด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชุมชนที่คนอยู่อาศัยไม่แตกต่างกัน และด้านการศึกษาด้านอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3.2 ระดับการศึกษา พบว่าแรงงานภาคอุตสาหกรรมในสถานประกอบการขนาดใหญ่ จังหวัดสิงห์บุรี ที่มีระดับการศึกษาต่างกันในภาพรวมมีความต้องการด้านการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชีวิตครอบครัวให้ดีขึ้นไม่แตกต่างกัน ด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชุมชนที่คนอยู่อาศัยไม่แตกต่างกัน และด้านการศึกษาด้านอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3.3 ตำแหน่งงาน พบว่าแรงงานภาคอุตสาหกรรมในสถานประกอบการขนาดใหญ่ จังหวัดสิงห์บุรี ที่มีตำแหน่งงานแตกต่างกันในภาพรวมมีความต้องการด้านการศึกษาไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกัน ด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชีวิตครอบครัวให้ดีขึ้นไม่แตกต่างกัน ด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชุมชนที่คนอยู่อาศัยไม่แตกต่างกัน และด้านการศึกษาด้านอาชีพไม่แตกต่างกัน

3.4 รายได้ พบว่าแรงงานภาคอุตสาหกรรมในสถานประกอบการขนาดใหญ่ จังหวัดสิงห์บุรี ที่มีรายได้แตกต่างกันในภาพรวมมีความต้องการด้านการศึกษาไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกัน ด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชีวิตครอบครัวให้ดีขึ้นไม่แตกต่างกัน ด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชุมชนที่คนอยู่อาศัยไม่แตกต่างกัน และด้านการศึกษาด้านอาชีพไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ความต้องการด้านการศึกษาของแรงงานภาคอุตสาหกรรมในสถานประกอบการขนาดใหญ่ จังหวัดสิงห์บุรี มีประเด็นสามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ความต้องการด้านการศึกษาของแรงงานภาคอุตสาหกรรมในสถานประกอบการขนาดใหญ่ จังหวัดสิงห์บุรี ในด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแรงงานภาคอุตสาหกรรมจำนวนร้อยละ 88.1 สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหรือสูงกว่า ความต้องการด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นความต้องการการศึกษาในเรื่องของการพูด ฟัง อ่าน เขียน ภาษาอังกฤษ เพื่อใช้ติดต่อสื่อสาร ซึ่งในปัจจุบันภาษาอังกฤษมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากในสถานประกอบการขนาดใหญ่ได้มีการนำเครื่องจักรที่มีความทันสมัยเข้ามาใช้ และเครื่องจักรดังกล่าวใช้วิธีการควบคุมเป็นภาษาอังกฤษ และผู้ที่มาถ่ายทอดเทคโนโลยีส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ ทำให้ผู้ใช้แรงงานต้องฝึกฝนและพัฒนาตนเองในเรื่องของภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของเคนตัน แอลเดอร์เฟอร์ (ไวโรจน์ สารรัตน์, 2548, หน้า 11) ที่ได้พูดถึงความต้องการก้าวหน้าและเติบโต เป็นความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงสภาพ และความเติบโตก้าวหน้าของคนงาน ความอยากเป็นผู้ริเริ่มบุกเบิก การพัฒนาเติบโตด้วยความรู้ความสามารถในองค์การ การทำกิจกรรมใหม่ที่มีโอกาสใช้ความรู้ ความสามารถใหม่ และการมีโอกาสมุ่งผลงานใหม่หลายด้านมากขึ้น

2. ด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชีวิตครอบครัวให้ดีขึ้น พบว่า ความต้องการด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงครอบครัวให้ดีขึ้นอยู่ในระดับมาก แสดงว่าแรงงานต้องการมีครอบครัวที่อบอุ่น มีความปลอดภัยในการทำงาน และอยู่ในสังคมที่ปลอดภัย เนื่องจากในสภาพสังคมปัจจุบันแรงงานในสถานประกอบการมีชีวิตที่อยู่ในสถานประกอบการเป็นส่วนใหญ่ ไม่มีเวลาที่จะดูแลครอบครัว เพราะฉะนั้นแรงงานจึงต้องการที่จะเรียนรู้ถึงวิธีการต่างๆ ที่จะทำให้ตนเองปลอดภัยจากสิ่งต่างๆ อาทิ โรคภัยต่าง หลักการทำงานที่ปลอดภัย การป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม เพื่อที่จะทำให้ชีวิตครอบครัว หรือคุณภาพชีวิตของแรงงานดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการศึกษาซึ่งองค์การ UNESCO ได้พัฒนาขึ้น (UNESCO, 1993, pp 14-20) เรียกว่า การศึกษาต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิต ซึ่งโครงการปรับปรุงคุณภาพชีวิตที่มีประสิทธิภาพควรเน้นเกี่ยวกับครอบครัว (family oriented) ครอบครัวเป็นหน่วยสำคัญของโครงการเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิต

3. ด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชุมชนที่คนอยู่อาศัย พบว่าความต้องการด้านการศึกษาของแรงงานภาคอุตสาหกรรมในสถานประกอบการขนาดใหญ่ จังหวัดสิงห์บุรี ในด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชุมชนที่คนอยู่อาศัยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า เรียนรู้ภัยอันตรายอันเกิดจากการทำลายสิ่งแวดล้อม และความสำคัญและวิธีปฏิบัติในการรักษาสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชุมชนที่คนอยู่อาศัยนั้น แรงงานภาคอุตสาหกรรมให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อม

สอดคล้องกับการประชุมสุดยอดเพื่อพัฒนาสังคม (the world summit for social development) ซึ่งจัดขึ้นเมื่อเดือนมีนาคม 1995 ที่กรุงโคเปนเฮเกน มีสาระสำคัญของการพัฒนาสังคมคือ การให้ความสำคัญกับคนกับสิ่งแวดล้อมเป็นลำดับแรก และยังสอดคล้องกับการกำหนดวิสัยทัศน์ของคณะกรรมการด้านเศรษฐกิจและสังคมสำหรับเอเชีย-แปซิฟิก (ESCAP, 1994, p. 1) ว่า จุดมุ่งหมายของการพัฒนาสังคมคือการขจัดความยากจนที่แท้จริง การกระจายความยุติธรรม และการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เรื่องที่ต้องดำเนินการมี 9 เรื่อง ได้แก่ ประชากร สุขภาพอนามัย การศึกษา การจ้างงาน ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติต่างๆ อาชญากรรมและความมั่นคงของมนุษย์

4. ด้านการศึกษาด้านอาชีพ พบว่าความต้องการด้านการศึกษาของแรงงานภาคอุตสาหกรรมในสถานประกอบการขนาดใหญ่ จังหวัดสิงห์บุรี ในด้านอาชีพภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีความต้องการการศึกษาด้านอาชีพอยู่ในระดับมาก 3 อันดับคือ การสร้างทักษะ และความชำนาญให้กับงานที่ทำ เรียนรู้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในสำนักงาน เช่นการพิมพ์รายงาน การคำนวณตัวเลขทางบัญชีโดยใช้คอมพิวเตอร์ การนำเสนอผลงานต่างๆ โดยคอมพิวเตอร์ และวิธีดูแลและจัดเก็บรักษาอุปกรณ์หลังเลิกใช้งาน แสดงให้เห็นว่าแรงงานมีความต้องการฝึกให้ตนเองมีทักษะการทำงานที่ดีขึ้น และต้องการยกระดับตนเองให้มีความรู้เพิ่มมากขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้และเพิ่มศักยภาพในกับตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงแรงงานที่ได้จัดตั้งโครงการ “โรงเรียนในโรงงาน” เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้ใช้แรงงานมีความรู้อันจะนำไปสู่กระบวนการปลูกฝังจิตสำนึกในการเรียนรู้ตลอดชีวิตรวมทั้งสามารถนำความรู้ด้านวิชาชีพไปประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้สูงขึ้น และสอดคล้องกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ซึ่งมีกิจกรรมหลักคือการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมฝีมือให้แก่แรงงานด้านการฝึกอาชีพและฝึกฝีมือแรงงาน แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ การฝึกเตรียมคนเข้าทำงาน และการฝึกยกระดับฝีมือ เป็นการฝึกเพิ่มทักษะฝีมือให้แก่ผู้ที่ทำงานแล้วในตลาดแรงงาน รวมทั้งผู้ถูกเลิกจ้าง/ว่างงาน ให้ได้มีความรู้ความสามารถ และฝีมือทันต่อวิทยาการสมัยใหม่เพื่อจะได้สามารถยกระดับฐานของตนเองให้สูงขึ้น (ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน, 2544, หน้า 20)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยที่ค้นพบ พบว่าความต้องการด้านการศึกษาของแรงงานภาคอุตสาหกรรมในสถานประกอบการขนาดใหญ่ จังหวัดสิงห์บุรี ที่มีความต้องการในระดับมาก คือ ด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชีวิตครอบครัวให้ดีขึ้น และมีความต้องการในระดับปานกลาง คือ ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงชุมชนที่ตนเองอาศัย และด้านอาชีพ ผู้วิจัย

มีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปวางแผนจัดการศึกษาให้กับแรงงานภาคอุตสาหกรรม ดังนี้

1.1 ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน สวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และ แรงงานจังหวัดสิงห์บุรี ควรนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อวางแผนจัดการศึกษาอบรม และจัดทำหลักสูตรเพื่อพัฒนาแรงงานในจังหวัดสิงห์บุรี

1.2 สถานประกอบการในจังหวัดสิงห์บุรี ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดอบรมให้กับลูกจ้างในสถานประกอบการ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

1.3 เพื่อให้แรงงานได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ควรคู่ไปกับการศึกษาอบรม สถานประกอบการควรจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ แหล่งให้บริการข่าวสารข้อมูลแก่แรงงานขึ้นในสถานประกอบการ ในลักษณะของห้องสมุด และศูนย์การเรียนรู้ เป็นต้น โดยในแหล่งบริการเหล่านี้ควรจัดให้มีสื่อต่าง อาทิ Internet สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ วิทยุบริการ และเพื่อให้แรงงานได้ใช้เวลาว่างจากการทำงานศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่แรงงานต้องการ อาทิ เช่น ความปลอดภัยในการทำงาน อันตรายจากโรคร้าย การศึกษาภาษาอังกฤษ การประกอบอาชีพ และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.4 ผลการวิจัยพบว่าแรงงานภาคอุตสาหกรรมจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวนร้อยละ 19.40 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าจำนวนร้อยละ 34.7 เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของแรงงานและเพื่อยกระดับการให้ศึกษาให้กับแรงงาน สถานประกอบการควรจัดศูนย์การเรียนรู้ในสถานประกอบการตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยสิทธิของสถานประกอบการในการจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐานในศูนย์การเรียนรู้ พ.ศ. 2547 ให้กับลูกจ้างและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

2.1 จากการทำวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความต้องการด้านการศึกษาของแรงงานภาคอุตสาหกรรม ในสถานประกอบการขนาดใหญ่ จังหวัดสิงห์บุรีนั้น ได้ข้อมูลความต้องการด้านการศึกษาของแรงงานภาคอุตสาหกรรมไม่ครบทุกขนาดของสถานประกอบการ ทำให้การจัดทำนโยบายในการดำเนินงานต่างๆ ไม่ตรงต่อความต้องการของแรงงานทั้งหมดได้ ผู้วิจัยเห็นควรว่าควรทำวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความต้องการด้านการศึกษาของแรงงานภาคอุตสาหกรรมในทุกๆ ขนาดของสถานประกอบการ เพื่อให้ได้ความต้องการที่ครอบคลุมทั้งหมดของแรงงานภาคอุตสาหกรรม

2.2 จากผลการวิจัยพบว่าแรงงานภาคอุตสาหกรรมมีความต้องการด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงครอบครัวให้ดีขึ้นอยู่ในระดับมาก เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของ

แรงงานให้ดีขึ้นควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของแรงงานภาคอุตสาหกรรม เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยไปกำหนดเป็นนโยบายของสถานประกอบการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของแรงงานในสถานประกอบการ